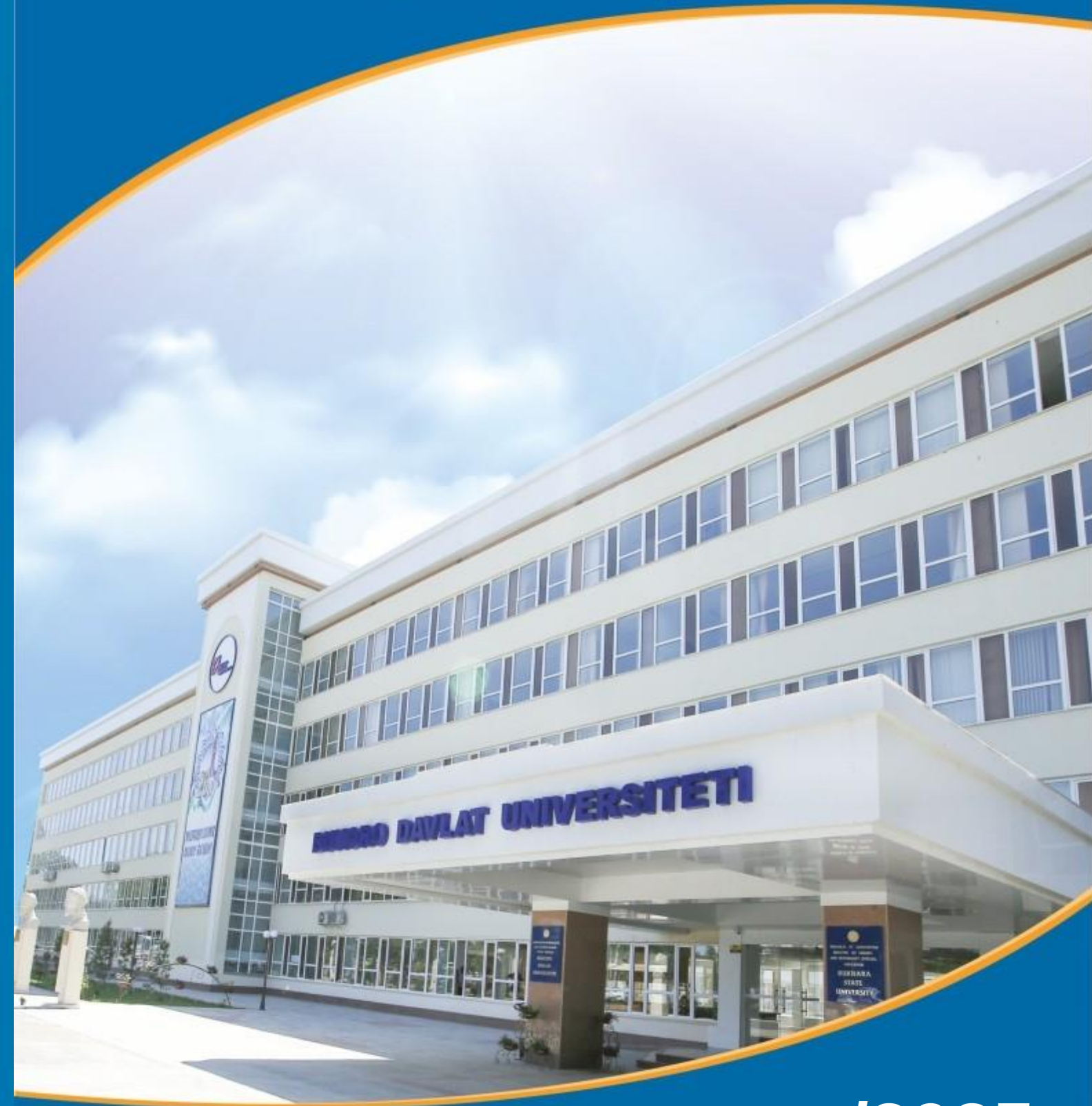

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI ILMIY AXBOROTI

Научный вестник Бухарского государственного университета
Scientific reports of Bukhara State University

12/2025

E-ISSN 2181-1466

9 772181 146004

ISSN 2181-6875

9 772181 687004

@buxdu_uz

@buxdu1

@buxdu1

www.buxdu.uz

12/2025

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI ILMIY AXBOROTI
SCIENTIFIC REPORTS OF BUKHARA STATE UNIVERSITY
НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК БУХАРСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА

Ilmiy-nazariy jurnal
2025, № 12, dekabr

Jurnal 2003-yildan boshlab **filologiya** fanlari bo'yicha, 2015-yildan boshlab **fizika-matematika** fanlari bo'yicha, 2018-yildan boshlab **siyosiy** fanlar bo'yicha, **tarix** fanlari bo'yicha 2023-yil 29-avgustdan boshlab O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar Vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasining dissertatsiya ishlari natijalari yuzasidan ilmiy maqolalar chop etilishi lozim bo'lgan zaruriy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

Jurnal 2000-yilda tashkil etilgan.

Jurnal 1 yilda 12 marta chiqadi.

Jurnal O'zbekiston matbuot va axborot agentligi Buxoro viloyat matbuot va axborot boshqarmasi tomonidan 2020-yil 24-avgust № 1103-sonli guvohnoma bilan ro'yxatga olingan.

Muassis: Buxoro davlat universiteti

Tahririyat manzili: 200117, O'zbekiston Respublikasi, Buxoro shahri Muhammad Iqbol ko'chasi, 11-uy.

Elektron manzil: nashriyot_buxdu@buxdu.uz

TAHRIR HAY'ATI:

Bosh muharrir: Xamidov Obidjon Xafizovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bosh muharrir o'rinbosari: Rasulov To'liqin Husenovich, fizika-matematika fanlari doktori (DSc), professor

Mas'ul kotib: Shirinova Mexrigiyo Shokirovna, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Kuzmichev Nikolay Dmitriyevich, fizika-matematika fanlari doktori (DSc), professor (N.P. Ogaryov nomidagi Mordova milliy tadqiqot davlat universiteti, Rossiya)

Danova M., filologiya fanlari doktori, professor (Bolgariya)

Margianti S.E., iqtisodiyot fanlari doktori, professor (Indoneziya)

Minin V.V., kimyo fanlari doktori (Rossiya)

Tashqarayev R.A., texnika fanlari doktori (Qozog'iston)

Mo'minov M.E., fizika-matematika fanlari nomzodi (Malayziya)

Mengliyev Baxtiyor Rajabovich, filologiya fanlari doktori, professor

Adizov Baxtiyor Rahmonovich, pedagogika fanlari doktori, professor

Abuzalova Mexriniso Kadirovna, filologiya fanlari doktori, professor

Amonov Muxtor Raxmatovich, texnika fanlari doktori, professor

Barotov Sharif Ramazonovich, psixologiya fanlari doktori, professor, xalqaro psixologiya fanlari akademiyasining haqiqiy a'zosi (akademigi)

Baqoyeva Muhabbat Qayumovna, filologiya fanlari doktori, professor

Bo'riyev Sulaymon Bo'riyevich, biologiya fanlari doktori, professor

Jumayev Rustam G'aniyevich, siyosiy fanlar nomzodi, dotsent

Djurayev Davron Raxmonovich, fizika-matematika fanlari doktori, professor

Durdiyev Durdimurod Qalandarovich, fizika-matematika fanlari doktori, professor

Olimov Shirinboy Sharofovich, pedagogika fanlari doktori, professor

Qahhorov Siddiq Qahhorovich, pedagogika fanlari doktori, professor

Umarov Baqo Bafoyevich, kimyo fanlari doktori, professor

Murodov G'ayrat Nekovich, filologiya fanlari doktori, professor

O'rayeva Darmonoy Saidjonovna, filologiya fanlari doktori, professor

Navro'z-zoda Baxtiyor Nigmatovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Hayitov Shodmon Ahmadovich, tarix fanlari doktori, professor

To'rayev Halim Hojiyevich, tarix fanlari doktori, professor

Rasulov Baxtiyor Mamajonovich, tarix fanlari doktori, professor

Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Quvvatova Dilrabo Habibovna, filologiya fanlari doktori, professor

Axmedova Shoira Nematovna, filologiya fanlari doktori, professor

Bekova Nazora Jo'rayevna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor

Amonova Zilola Qodirovna, filologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

Hamroyeva Shahlo Mirjonovna, filologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

Nigmatova Lola Xamidovna, filologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

Boboyev Feruz Sayfullayevich, tarix fanlari doktori

Jo'rayev Narzulla Qosimovich, siyosiy fanlar doktori, professor

Xolliyev Askar Ergashovich, biologiya fanlari doktori, professor

Artikova Hafiza To'ymurodovna, biologiya fanlari doktori, professor

Hayitov Shavkat Ahmadovich, filologiya fanlari doktori, professor

Qurbonova Gulnoz Negmatovna, pedagogika fanlari doktori (DSc), professor

Ixtiyarova Gulnora Akmalovna, kimyo fanlari doktori, professor

Rasulov Zubaydullo Izomovich, filologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

Mirzayev Shavkat Mustaqimovich, texnika fanlari doktori, professor

Samiyev Kamoliddin A'zamovich, texnika fanlari doktori, dotsent

Esanov Husniddin Qurbonovich, biologiya fanlari doktori, dotsent

Zaripov Gulmurot Toxirovich, texnika fanlari nomzodi, professor

Jumayev Jura, fizika-matematika fanlari nomzodi, professor

Klichev Qybek Abdurasulovich, tarix fanlari doktori, dotsent

G'aybulayeva Nafisa Izattullayevna, filologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

SERIYA: TILSHUNOSLIK

MUNDARIJA *** СОДЕРЖАНИЕ *** CONTENTS		
TILSHUNOSLIK *** LINGUISTICS *** ЯЗЫКОЗНАНИЕ		
Koziyeva I.K.	Onomastikaning boshqa fanlar bilan o'zaro bog'liqligi	4
Achilova Z.P.	"Yosh" konseptining o'zbek va ispan xalq tafakkuridagi lingvokontseptual tahlili va uning chog'ishtirma asoslari	8
Avezova D.S.	Nik-taxallus - raqamli makonning periferiyasi sifatida	12
Axrorova R.U.	O'smirlar diskursida toponimlarning lingvokognitiv talqini	17
Ahmadova U.Sh., Muxammedova D.N.	Buyuk allomalar shaxsini ifodalovchi antroponimik perifrazalar	21
Boltaboyeva N.M.	Ingliz va o'zbek tillaridagi dam olish obyektlar nomlarining lingvistik va semantik tahlili	26
Elmurodova S.S.	Linguistic and cultural shifts in the development of english religious vocabulary	32
Ergashova R.T.	Conceptualization and semantic structuring of aviation terms: a cognitive - linguistic analysis	37
Hatamova Y.R.	Cross-cultural translation of politeness: english and uzbek etiquette expressions in comparison	41
Inoyatova D.I.	Frame analysis of the concept of ugliness in english and uzbek languages	47
Ismadiyorova G.B., Uralova O.P.	Linguocultural features of ethnonyms in the english and uzbek languages	51
Jo'rayeva N.S.	Ingliz va o'zbek tillarida tabassum / smile konseptining semantik maydoni va konnotativ tahlili	55
Kabilova S.A.	Evfemiya hodisasining talqini va tadqiqi	59
Karimov Sh.D.	Tilshunoslikda so'zlarning turkumdan turkumga ko'chishining talqini va nomlanishi	64
Kasimova S.M., Osmanov M.T.	The method of educating vocabulary in a foreign language	70
Kudratova M.K.	Retronyms and language change	75
Narzullayeva F.O., Mukhamedova G.M.	Translation problems and equivalence of idioms involving human head parts (in english and uzbek)	81
Nizomova M.B., Raximova M.Sh.	Social protection terms in english and uzbek and their structural and semantic features	86
Normurodova S.Y.	Characteristics of social media lexicon and the requirements for its study	92
Nosirova O.D.	The role of greek and latin languages in the development of medical terminology	96
Ostonova S.N.	Ingliz madaniyatida to'y marosimlari bilan bog'liq milliy udumlarning o'ziga xosligi	101
Umarova Sh.I.	Syntax and combinatorics as the foundation of combinatorial linguistics	105
Xolmuratov I.O.	Janubiy qoraqalpog'istondagi sodda oykonimlar va ularning qo'llanilishi	110

Хамраева Ж.Т., Асадов Т.Х.	Структурно-семантические особенности некоторых антонимичных пословиц русского языка на тему «дружба и вражда»	115
Саидова М.Р.	Изучение атрибутивных отношений на занятиях русского языка в вузе	120
Тураева Д.Д.	Современные направления и методологические основы лингвистики ххi века	124
Ягафарова Н.Р.	Функционально-семантические аспекты имени существительного в узбекском и русском языках	130
Якунина А.А.	Концепт в системе когнитивного знания и языковой картины мира	135
Diyorova M.A.	“Labubu” o‘yinchoq fenomeni: hype, psixologik ta’sir va mediadiskursdagi aks-sado	140
Rakhimova N.K.	Employing intertextuality to foster children’s associative learning and case-based reasoning through proverbs and idioms	144
Abatov D.R.	Qashqadaryo xalq dostonlarida qo‘llangan rang ifodalovchi so‘zlarning lingvokulturologik tahlili	150
Bektemirova B.B.	Grammatical cohesion in english and uzbek academic discourse: a cross-linguistic analysis	155
Boltaeva M.Kh.	The impact of cultural context on phraseological usage	159
Eshonkulova G.T.	Badiiy diskursda ma’noni implitsit ifodalashning kommunikativ strategiyalari	164
Hayitova M.A.	Qishki sport turlari terminlarining lingvistik va metodik tadqiqi	170
Ibragimova N.A.	The transformative role of ai and llms in education, research, and society	174
Islomova Z.Sh.	A comparative axiolinguistic study of value-oriented lexicon based on english and uzbek language materials	178
Jo‘raqulova G.M.	Montessori metodi asosida fonetik usulda o‘qishni o‘rgatish asoslari	182
Mustafoeva M.A.	The representation of anthroponyms in the english folk epic	186
Nafasova V.T.	Qashqadaryo viloyati etnogidronimlari tadqiqiga doir	190
Xamrayeva Sh.M., Nasriddinova I.S.	O‘zbek tili matnlarida savol generatsiyasida statistik, neyron usul va transformerlardan foydalanish	195
Qudratov L.F.	Aspektual semantikasi kontekstual boyitishning o'ziga xos xususiyatlari	201
Saidov Kh.Sh., Bekmurodova M.O.	The role of stylistic devices in the manifestation of lexical economy	205
Tashpulatova D.X.	O‘zbek va ingliz tillarida frazeologik birliklarning semantik-pragmatik xususiyatlari: qiyosiy-chog‘ishtirma tahlil	211
Saidov Kh.Sh., Salohiddinova U.N.	Expression of lexical economy through stylistic devices in english and uzbek languages	215
Turayeva D.M.	O‘zbek va evropa punktuatsion tizimlarining umumiy va o‘ziga xos tipologik xususiyatlari hamda asosiy prinsiplari	223
Turgunboev R.I.	A comparative pragmatic analysis of political discourse in english and uzbek	226

Tursunov M.M.	Til, ong, madaniyat o'rtasidagi munosabat zamonaviy tilshunoslik sohalarining yuzaga kelishi asosi sifatida	231
Hamroyeva Sh.M., Umarova N.Q.	Huquqiy ma'lumot tizimlarida avtomatik savol-javob mexanizmlari: nazariya va amaliyot	236
Xabibulloyeva G.K., Habibulloyeva S.K.	Ayrim geografik terminlarning sinonimiya xususiyatlari	243
Xoshimova N.A.	Mitigatsiya vositalarning gender nutqida tahlili	247
Yunusaliyeva N.Z.	O'zbek va nemis xalqlarining zamonaviy bayramlari bilan bog'liq leksik birliklar	251
Аминова Р.Х.	Русская фразеология и особенности её усвоения в условиях билингвизма: сопоставительный анализ русской и узбекской фразеологии	254
Жалилова Л. Ж.	Роль самокоррекции в профессиональной подготовке переводчиков	258
Yunusaliyeva N.Z.	O'zbek va nemis xalqlarining diniy bayram bilan bog'liq leksik birliklar tadqiqi	262
Shaniyazov J.U.	Adabiy til uchun yozuvning ahamiyati	266
Turdiyev I.M.	"Hujjat" terminining ingliz tilida aks ettirilishi hamda ulardagi uslubiy o'ziga xosliklari	269
Исмоилова Ш.Б.	Способы выражения категории времени в русском и узбекском языках	273
Ким С.Ф.	Изучение безличных предложений в студенческой аудитории. (из опыта работы)	278

NIK-TAXALLUS - RAQAMLI MAKONNING PERIFERIYASI SIFATIDA

Avezova Dilovar Salimovna,

Buxoro davlat universiteti

rus tili va adabiyoti kafedrası o‘qituvchisi

d.s.avezova@buxdu.uz

Annotatsiya. Ushbu maqolada virtual muhitda qo‘llaniladigan taxallus (nik)ning lingvistik tasnifi masalasi ko‘rib chiqiladi va ilmiy asosda tahlil qilinadi. Taxallus yoki nik — internet, kompyuter o‘yinlari va boshqa virtual hamjamiyatlarda shaxs tomonidan qo‘llaniladigan shartli, sun‘iy yoki badiiy tarzda yaratilgan atog‘li ism sifatida talqin etiladi. Taxallus va nik atamaları sinonim bo‘lib, foydalanuvchi o‘zini identifikatsiya qilish maqsadida tanlaydigan, real ismdan farqli, yangi onomastik birlikni anglatadi. Mazkur birlik zamonaviy onomastikaning lingvomadaniy hodisasi sifatida tadqiq etilib, uning o‘ziga xosligi, individual va madaniy omillar bilan uyg‘unlashuvi alohida ahamiyat kasb etadi. Niklarning shakllanish jarayonida turli lingvomadaniy yo‘nalishlarning o‘zaro qo‘shilishi va sintezi kuzatiladi; mazkur jarayon esa zamonaviy onomastikada “onomastik paradoks” deb ta’riflanadigan hodisani yuzaga keltiradi.

Kalit so‘zlar: internet aloqasi, taxallusi, aloqa, lingvistik va madaniy makon, onomastik paradoks.

ПСЕВДОНИМ -НИКНЕЙМ КАК ПЕРИФЕРИЯ ЦИФРОВОГО ПРОСТРАНСТВА

Аннотация. В данной статье рассматривается и научно анализируется проблема лингвистической классификации псевдонима (ника), используемого в виртуальной среде. Псевдоним или ник интерпретируется как условное, искусственно созданное или художественно оформленное собственное имя, которое человек использует в интернете, компьютерных играх и других виртуальных сообществах. Термины псевдоним и ник являются синонимами и обозначают новое ономастическое образование, выбираемое пользователем в целях самоидентификации и отличающееся от реального имени. Данное образование рассматривается как лингвокультурный феномен современной ономастики, который проявляет свою уникальность и формируется под влиянием индивидуальных и культурных факторов. В процессе формирования ников наблюдается взаимодействие и синтез различных лингвокультурных направлений; данный процесс порождает явление, которое в современной ономастике обозначается как «ономастический парадокс».

Ключевые слова: Интернет-коммуникация, никнейм, эффективность общения, лингвокультурное пространство, ономастический парадокс.

PSEUDONIM - NICKNAME AS THE PERIPHERY OF DIGITAL SPACE

Abstract. This article examines and scientifically analyzes the problem of the linguistic classification of pseudonyms (nicknames) used in virtual environments. A pseudonym or nickname is interpreted as a conventional, artificially created, or artistically crafted proper name that a person uses on the Internet, in computer games, and other virtual communities. The terms “pseudonym” and “nickname” are synonymous and denote a new onomastic formation chosen by the user for the purpose of self-identification and differing from their real name. This formation is considered a linguistic and cultural phenomenon of contemporary onomastics, which demonstrates its uniqueness and is shaped under the influence of individual and cultural factors. During the formation of nicknames, interaction and synthesis of various linguistic and cultural trends can be observed; this process gives rise to a phenomenon that is referred to in contemporary onomastics as an “onomastic paradox.”

Keywords: Internet communication, nicknames, communication effectiveness, linguacultural space, onomastic paradox.

Raqamli kommunikatsiya tizimlarining kengayishi inson identifikatsiyasining yangi shakllarini yuzaga keltirdi va bu jarayon zamonaviy lingvistikaning bir qator yo‘nalishlarida yangi tadqiqot obyektlarining paydo bo‘lishiga olib keldi. Ulardan biri — nik (taxallus) bo‘lib, u internetda shaxsni identifikatsiya qilishning eng asosiy metodlaridan biri sifatida shakllanib bormoqda. Raqamli dunyoda — ijtimoiy tarmoqlar, o‘yinlar, forumlar, kreativ platformalar va biznes loyihalarida — nikneymlar muhim rol o‘ynaydi. Ular foydalanuvchini

identifikatsiya qilish, shaxsiy brend yaratish va shaxsiy hayotni himoyalash imkonini beradi. To'g'ri tanlangan nikneym esda qoladi, qiziqish uyg'otadi va insonning onlayn obro'siga ta'sir qiladi.

Niklar alohida lingvistik birlik sifatida sun'iy yaratiladi, lekin kommunikativ jarayonda ular tabiiy til birliklari kabi faol ishlatiladi. Shu bois nik fenomeni lingvistika, madaniyatshunoslik, psixologiya va sotsiologiya fanlarining kesishgan nuqtasida turgan ko'p qirrali masaladir. Mazkur ilmiy ish niklarning paydo bo'lishi, lingvistik tuzilishi, madaniy asoslari, psixologik motivlari hamda ularning onomastik tizimdagi o'rnini kompleks tahlil qilishga qaratilgan. Nik — bu internet makonida shaxsning virtual identitetini aks ettiruvchi ramziy, metaforik yoki gibrid atoqli ism. Ilmiy adabiyotlarda niklarning asosiy belgilari sifatida quyidagilar ko'rsatiladi:

- Sun'iy yaratilganlik
- Estetik yoki obrazlilik xususiyati
- Identifikatsiya va differensiasiya funksiyalari
- Anonimlik darajasining mavjudligi
- Madaniy va til elementlarining sintezi

Niklar antroponimik tizimning yangi qatlamini tashkil qiladi va internet-onomastikaning mustaqil tadqiqot obyektiga aylangan. Niklarning lingvistik tarkibi murakkab tizim bo'lib, unda quyidagi komponentlar ishtirok etadi:

Leksik qatlam:

- Antroponimik nomlar: Mark, Elisa, Timur
- Metaforik nomlar: ShadowWing, SilverMoon
- Emotsional nomlar: CrazyHeart, SilentTear
- Texnologik nomlar: CyberNova, MatrixMind

Morfologik xususiyatlar:

- Affiksallik usullar: Darker+, MiniFox, X-Gamer
- Kompozitsiya: WinterWolf, FireAngel
- Qisqartmalar: XS, QN, RZR

Grafemik xususiyatlar:

- Raqamlar bilan aralashtirish: Pr0XY, L3GEND
- Unicode belgilar: MagicShadow, StarBoy
- Emojilardan foydalanish: Luna 🌙, Wolf 🐺

Semiotik tahlil:

Niklar ramziy tizim sifatida belgilar, obrazlar va ma'nolar majmuini hosil qiladi. Ular yordamida foydalanuvchi o'zining virtual shaxsiyati, qiziqishlari, kayfiyati yoki ijtimoiy roli haqida axborot beradi.

Dunyo madaniyatlarining o'zaro ta'siri virtual makonda yanada tezlashgan bo'lib, bu jarayon niklarda o'z ifodasini topadi:

- Yapon anime madaniyati: KageSan, Hikari, RoninSoul
- G'arb kinosi va komiks madaniyati: IronSoul, StarHunter, NeoFlash
- Sharq falsafasi: NirvanaMan, TaoWalker
- Milliy madaniyatlardan olingan niklar: Qalbnuri, AlpYigit, Nurparizod

Niklarning lingvomadaniy xususiyatlari ularni o'rganishda madaniyatlararo kommunikatsiya elementlari, globalizatsiya jarayonlari hamda identitet konstruksiyasi masalalarini ko'rib chiqishni talab qiladi. Niklarning asosiy ilmiy masalalaridan biri — ularning bir vaqtning o'zida ham sun'iy, ham real identitet hodisasi sifatida namoyon bo'lishidir. Bu holat onomastik paradoks deyiladi.

Masalan:

➤ Real ism bilan aloqasi yo'q bo'lsa ham, foydalanuvchining virtual jamiyatdagi shaxsiy mavqeini belgilaydi.

- Sun'iy yaratilgan bo'lsa-da, jamiyatda barqaror identifikatsion birlik sifatida tan olinadi.
- Ko'pincha metaforik va semantik jihatdan juda murakkab bo'ladi.

Bu paradoks niklarni o'rganishda lingvistika bilan bir qatorda sotsiologiya va psixologiyani ham jalb qilish zarurligini ko'rsatadi. Internet muloqotida niklar shaxsning psixologik holatini, o'zini qanday ko'rsatishni istashini va uning virtual rolini aks ettiradi. Psixologik motivlar quyidagicha bo'lishi mumkin:

- O'zlikdan qochish (escape)
- Ideal "men"ni yaratish (self-projection)
- Ijodiy o'zini ifodalash
- Anonimlik orqali psixologik erkinlik
- Shaxsiy komplekslarni yashirish

Ba'zi niklar foydalanuvchining haqiqiy xarakteri haqida ham ma'lumot beradi, masalan: agressiv niklar (KillerMind), romantik niklar (SoulLight), introvert niklar (SilentOcean).

Virtual muloqotda niklar quyidagi asosiy funksiyalarni bajaradi:

- Identifikatsiya: foydalanuvchini ajratish
- Rol belgilash: gamer, blogger, mutaxassis va hokazo
- Ijtimoiy guruhga mansublik: fandomlar, gaming jamoalari
- Xotirada saqlanish funksiyasi: esda qolarli, oson talaffuz qilinadigan niklar
- O'z-o'zini reklama qilish: marketing va brending jarayonlarida

Nikneymning ma'nosi va vazifalari. Nikneym — bu foydalanuvchini internetda ifodalovchi nom bo'lib, u ko'pincha haqiqiy ism o'rnida qo'llanadi. Uning asosiy vazifalari quyidagicha:

- Anonimlikni ta'minlash
- Shaxsiy brend yaratish
- O'yin yoki ijodiy faoliyatda obraz yaratish
- Oson esda qolish va tanilish

Quyidagi jadvalda nikneymning asosiy turlari keltirilgan:

Jadval 1. Nikneym turlari.

T/r	Turi	Tavsifi	Misollar
1	Shaxsiy	Haqiqiy ismga yaqin yoki uning qisqartmasi	JasurK, Malika_Art
2	Fantaziya	To'liq o'ylab topilgan, tasavvurga asoslangan	ShadowFox, LunaWave
3	Texnik/Modern	Raqamlar, belgilar yoki ITga oid so'zlar bilan	CyberX, Byte_404
4	Hazilomuz	Kulgi, mem yoki o'yin-kulgudan ilhomlangan	QahqahaBoss, ChoyxoR
5	Professional	Kasb yoki soha bilan bog'liq	DesignPro, CoderUz

Yaxshi nikneym qanday bo'lishi kerak? Quyidagi mezonlar yaxshi nikneym yaratishda yordam beradi:

- Qisqa va esda qolarli bo'lishi
- Talaffuzi oson bo'lishi
- Unikal bo'lishi
- Mazmunli yoki brendingizga mos bo'lishi
- Noo'rin, haqoratormuz so'zlardan holi bo'lishi

Nikneym tanlash bo'yicha tavsiyalar

Jadval 2. Nikneym tanlash bo'yicha yo'riqnoma.

T/r	Maslahat	Izoh
1	O'zingizning shaxsiy xususiyatlaringizni hisobga oling	Qiziqish, kasb yoki xarakterga mos bo'lsin
2	Lotin harflaridan foydalaning	Ko'p platformalarda qulayroq ishlaydi
3	Raqam yoki belgilarni ortiqcha ishlatmang	Haddan tashqari murakkab qilishdan saqlaning
4	Qidiruvda bo'sh ekanligini tekshiring	Ijtimoiy tarmoqlar, domenlar va platformalarda
5	O'zgarmas brend sifatida foydalaning	Bir xil nikneym ko'proq taniqli qiladi

Mashhur nikneymlar misollari. Quyida turli yo'nalishlar bo'yicha mashhur nikneymlar keltirilgan:

Jadval 3. Yo'nalishlarga ko'ra nikneymlar.

T/r	Yo'nalish	Nikneym misollari
1	Gaming	NightHunter, StormRider, PixelWarrior
2	Art/Design	InkSoul, SketchNova, ColorMind
3	Texnologiya	DevFusion, TechPulse, AlgoNerd
4	Blog/Youtube	LifeVibes, UzTraveller, JustSayIt

Nikneym — bu oddiy ism emas; u shaxsiy identifikator, brend va ko'pincha ijodiy obrazni aks ettiradi. Yaxshi tanlangan nikneym onlayn muvaffaqiyatga erishishda muhim omil bo'lishi mumkin. To'g'ri yondashuv bilan u sizning shaxsiy uslubingiz yoki faoliyatingizning ajralmas qismiga aylanadi.

Ko'p hollarda ijod bilan shug'ullanuvchi shaxslar (yozuvchilar, aktyorlar, rassomlar, vokalistlar) soxta ismlardan foydalanadilar. Ularning taxallus olishlariga asosiy sabablar, birinchi navbatda, ularning shaxsiy hayotiga daxl qilinishini oldini olish va asosiy kasbidan ajralib turish. Bundan tashqari, muallif yoki ijrochining haqiqiy ismini talaffuz qilishda qiyinchilik tug'dirishi yoki jarangdor bo'lmasligi, hayotda ismi ko'p uchraganda ijodkor tez tanilishi uchun taxallus kerak. V.G.Dmitriyev tomonidan taxalluslar ikkita katta guruhga bo'linadi:

1. Haqiqiy ismlar bilan bog'liq taxalluslar
2. Haqiqiy ismlar bilan bog'liq bo'lmagan taxalluslar.

Birinchi holda, muallifning taxallusini sharhlab bo'ladi, ikkinchisida sharhlab bo'lmaydi.

Birinchi guruhga kiruvchi taxalluslar haqiqiy ismlar bilan bog'liq, ularni boshqa tilga tarjima qilish, haqiqiy ism va familiyasini qisqartirish, ismining bosh harflar yoki oxirgi harflar bilan almashtirish, anagramma, rebuslar, sinonimlar, shifrlash orqali yasaladi.

Ikkinchi turdagi taxalluslar juda xilma-xil, masalan, boshqa bironing ismini, qarindoshlarning ismlari, xizmatkorlar, talabalar, kitob qahramonlarining ismlarini o'z ichiga oladi; Hayotiy sharoitlar, kasb, millati, yashash joyi, adabiy niqob bilan bog'liq.

Ilgari taxalluslarningning paydo bo'lishi tarixiy va siyosiy omillar bilan izohlanardi. Hozirgi zamonaviy taxalluslarni tanlashda qanday omillar ta'sir qiladi? Bugungi kunda siyosiy taxalluslar o'z dolzarbligini yo'qotgan. Biroq, badiiy, sahna nomlari keng qo'llaniladi. Deyarli har bir san'atkor sahna ismi bor. Muvaffaqiyatli taxallus ijodiy shaxsga muvaffaqiyatning yarmini keltiradi deb ishoniladi. Shuning uchun Shou biznesdagi har bir san'atkor prodyuser tomonidan ism tanlanadi. Shunday qilib, Zilola -Shahzodaga, Gulbahor-Guli Asalxo'jayevaga, Dilafuz-Afruzaga aylandi, DJ Pilgrim'ning asl ismi Ilhom Yo'lchiyev, SanJayning asl ismi Sanjar Joberdiyev Dilso'zning asl ismi Go'zal va boshqalar. Internet makon zamonaviy dunyoda xayoliy ismlardan foydalanish uchun mutlaqo yangi maydonga aylandi. Internetning yangi aloqa sohasi sifatida Internet taraqqiyoti Virtual jamiyatlarda laqablarning keng tarqalganiga olib keldi; elektron pochta; Ijtimoiy media; manfaatlar bo'yicha tematik forumlar; shaxsiy bloglar; O'yinlar onlayn.

Nik, taxallus singari, bu faqat harflar va raqamlar to'plami emas, bu o'zini o'zi taqdim etish, vizitka. Haqiqiy hayotda odam kiyimlari bilan, keyin Internetda - laqab bilan salomlashib olishadi. Va agar biron bir kishi har doim haqiqiy hayotda yaxshi ko'rinishga harakat qilsa, nega u buni virtual hayotda qilmasligi kerak? Gap shundaki, bu juda arzon zamonaviy kompyuter texnologiyalari, taxminan gapiradigan, kompyuterga katta hajmdagi matnlarni yuklash uchun va chiqish paytida bir-birlariga o'xshash bir nechta so'zlarni oling. Ajablanarlisi shundaki, siz kompyuterga qoidalar yoki lug'atlar yordamida biron bir narsani tushuntirib berolmaysiz, ular matnning ma'nosini tushunish, kompyuter nima bilan shug'ullanishini tushunish uchun katta qadamdir. Chunki biz barcha so'zlarni kompyuterga tushuntirib, tildagi barcha qoidalarni tasvirlab bera olmaymiz, ammo agar biz matnning semantika ma'nosini tushunishga imkon bersak, unda biz sun'iy aql deb ataishimiz mumkin va bu bizga o'z yordamchisiz. XXI asrning yozma odami yozishma, virtual muloqot qilish uchun ulkan imkoniyatlarga ega: SMS xabarlar, ijtimoiy tarmoqlar, ijtimoiy tarmoqlar va boshqa mavzular, shuningdek, inson faoliyatining yosh sohasi tadqiqotchilar uchun ko'plab hal qilinmagan savollarga ega. Internet lingvistik jihatdan noaniq; u turli xil uslub va janrlarning murakkab vositasi" Bizning fikrimizcha, Internetda nutqni o'rganish eng muhimdir, chunki bu sohada muhim o'zgarishlar ro'y bermoqda. Bu ko'plab yoshlar uchun birinchi raqamli aloqa vositasiga aylandi. Uning asosiy xususiyati - bu bir vaqtning o'zida bir nechta sheriklar bilan aloqada bo'lgan muloqot aloqasi va og'zaki aralashmalarining kombinatsiyasi. Odatda, foydalanuvchi birdaniga bir nechta suhbatlarda ishtirokchidir, natijada ma'lum bir identifikator nomlari ehtiyojlari aniq. Til bu erda "Veb-kontent va veb-shaxsiyatni shakllantirish va ishlashning yagona vositasi, shuning uchun shaxs va jamiyat Internetda faqat og'zaki ravishda og'zaki ravishda amalga oshiriladi." Virtual dunyoda bunday shaxsiy tazyiqning roli, asosan taxallus (haqiqiy ismi, yashash joyi, yoshi, yashash joyi, manfaatlar va boshqalar) bo'lgan hisobdir. Ushbu tandem Internetdagi foydalanuvchining yaxlit suratini yaratishga xizmat qiladi. Shaxsiy ismni tanlash, shuningdek, barqaror registr bilan cheklangan. Xuddi shu jamiyatda turli xil odamlarning ismlarining to'liq tasodifi "xronologik markerlar" (birinchi, o'syi - katta) yordamida yoki ismga taxallusni qo'shish orqali o'z-o'zini o'zi belgilash uchun qo'shimcha imkoniyatlarni qidirish uchun to'liq tasodif. Va Internetning virtual makoniyati odamga "ta'miga mos ravishda" nomini laqab bilan aytayotgan kishini anglatadi. Ta'kidlash joizki, "taxallusi" kontseptsiyasining "bosma" tushuntirish lug'atlarida mavjud emas, shuning uchun biz zamonaviy elektron lug'atlarda, Internet resurslaridan foydalangan holda zamonaviy elektron lug'atlar mavjudligi to'g'risida ma'lumotga aylandik. NIK ingliz tilidagi "Nickname" dan olingan "boshqa ism" degan ma'noni bildiradi. M. G. Chabanenko: "Nik -chat, ijtimoiy tarmoqlarda va shunga o'xshash resurslarda aloqa va o'z-o'zini taqdim etish uchun yaratgan belgilarning badiiy tasviri" deb izohlaydi. Yuqoridagi barcha ta'riflarda bir narsani umumiy ravishda aniqlash mumkin: nik - bu virtual makon, internet dunyosida ma'lum bir foydalanish sohasi. Internet tarqalishi bilan niklardan foydalanish Internetga qaraganda ancha muhim bo'ldi: deyarli har bir Internet foydalanuvchilari taxallusga ega, bu odatda nik deb ataladi. Nik va login Internet foydalanuvchi hisobining bir qismidir. Shuni yodda tutish kerakki, nik tanlash bir nechta ekstralingvistik omillarga bog'liq: insonning umumiy madaniyati, ishi va manfaatlari, yoshi, millati, jinsi va boshqalar. Shaxsiy jihatni tashkil etish jarayoni Internet-ijtimoiy foydalanuvchilarning ijtimoiy-madaniy boyliklari tizimini aks ettiradi. Shu ma'noda, niklar o'zlarining yaratuvchisining munosabatlarini ifoda etishning lingvistik shakllari sifatida ajralib turadi. Tadqiqotchilar onlayn ismlarni

shakllantirishda quyidagi tendentsiyalarni aniqlaydilar. 1. Nikneymlar kommunikatorning ismiga to'liq mos kelishi mumkin: Butrus, Svetl @ Na, Ruslan, Gena. 2. Onimatsiya qilingan raqmlar yoki ularning kombinatsiyasining o'tishi sababli niklarpaydo bo'lishi mumkin: chang'i go'shti, sendvich_with_bup, kofe molokomi, sizning taqdiringiz. 3 4. V. Yu. Boyko, shuningdek va mifologik mavjudotlarning ismlarini haqiqiylashtirishda, shuningdek, tabiiy ob'ektlar va fenomena (Ya_Solnyshko, Sirdaryolar bilan tanishish, shuningdek, shamolni pichirlashda namoyon bo'ladi. Vechernyaya * zvezda, odinokayyay_LUGA, LANA, LUJA (SIYakost) Niklar yordamida foydalanuvchi o'zini virtual maydonda qay darajada erkin, faol yoki ta'sirchan tutayotganini namoyon qiladi. Niklarga oid lingvistik, madaniy, psixologik va onomastik jihatlarni chuqur tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, nik fenomeni zamonaviy raqamli jamiyatning ajralmas qismiga aylangan. Niklar zamonaviy internet-onomastikaning eng dinamik va rang-barang qatlamlaridan biridir. Ular til, madaniyat, psixologiya va kommunikatsiya jarayonlarining kesishgan nuqtasida shakllanadi. Niklarning lingvistik tuzilishi, madaniy manbai, psixologik motivlari va onomastik xususiyatlarini o'rganish virtual jamiyatning kommunikativ mexanizmlarini tushunishda muhim ahamiyatga ega. Niklardagi global va lokal elementlarning sintezi ularni noyob lingvokreativ hodisaga aylantiradi. Shu sababli niklar bo'yicha tadqiqotlar zamonaviy lingvistika va madaniyatshunoslikda dolzarb yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Niklar shaxs identitetini shakllantirishda, kommunikatsiya jarayonida va madaniy axborot almashinuvda muhim vosita bo'lib qolmoqda.

Mazkur maqola niklarning ko'p qirrali tabiatini yoritdi, ularning lingvomadaniy strukturasi, psixologik motivlari va onomastik paradoksini ilmiy asosda tahlil qildi. Kelgusida bunday tadqiqotlar raqamli onomastikaning yanada rivojlanishiga xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR:

1. Kevinsina, L. Yu. *Kompyuterda vositachilik bilan aloqaning janrlari tushunchasi* / L. Yu. Kevinsina // *vestn. Pommor. BMT-Ta. Ser. "Gumanitar va ijtimoiy fanlar"*. - 2009 yil. - 3. - 68-74 bet.
2. Trofimova, G. N. *Internetda rus tilining faoliyati: kontseptual va muhim dominantlar: tezis. dis. ... doktor Filol. Ilm* / G. N. Trofimova. - M., 2004 yil. - 32 p.
3. Karimov Sh. *Virtual kommunikatsiya va internet tilshunosligi*. Toshkent, 2020.
4. Pavlov A. *Nicknames as Elements of Digital Identity*. *Journal of Digital Linguistics*, 2019.
5. Sobirova N. *Lingvomadaniyat va identitet masalalari*. Samarqand: SamDU, 2021.
6. Jenkins H. *Convergence Culture*. NYU Press, 2008.